

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ
26Гж.3374/17
17.01.2018. године
Н и ш

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија Марине Милановић, председника већа, Стојанке Вујошевић и Николе Пржића, чланова већа, у правној ствари тужиоца “Philip Morris Operations“ a.d. Niš, кога заступа адвокат Станковић Небојша из Ниша, против туженог М.Д. из ..., кога заступа адвокат Алексић Срђан, из Ниша, ради утврђења и дуга, одлучујући по жалби туженог, изјављеној против пресуде Основног суда у Нишу 28П.бр.8131/2010 од 26.01.2017. године, на седници већа одржаној дана 17.01.2018. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Нишу 28П.бр.8131/2010 од 26.01.2017. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, утврђено је да су раскинути Уговор бр.4 закључен дана 06.04.2004. године, Уговор о дугорочном кредитирању, Уговор од 25.12.2001. године и Уговор о регулисању међусобних обавеза и потраживања од 02.05.2004. године закључени између правног претходника тужиоца и туженика. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде за испоручену механизацију, а према уговорима из става 1. изреке пресуде исплати износ од 1.022.555,096 динара са законском затезном каматом почев од 26.01.2017. године до исплате, као и да тужиоцу на име дуга по Уговору о регулисању међусобних обавеза и потраживања од 02.05.2004. године исплати износ од 121.317,10 динара, све са законском каматом почев од 01.01.2007. године до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 591.109,00 динара у року од 15 дана под претњом извршења.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио тужени побијајући је у целости, из свих законом прописаних разлога, и у делу одлуке о трошковима, са предлогом да се иста у смислу жалбених навода преиначи или укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Тужилац је поднео одговор на жалбу, са предлогом да се жалба туженог одбије

као неоснована а првостепена пресуда потврди.

Испитујући правилност побијане пресуде, применом чл.372. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.125/04 и 111/09) у вези чл.506 Закона о парничном поступку („Службени Гласник РС бр.72/11) Апелациони суд је нашао:

Жалба је основана.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су и то тужилац као организатор производње дувана и тужени као произвођач у току 2000. године закључили Уговор о дугорочном кредитирању производње и испоруке дувана типа „Вирцинија“, Уговор о дугорочном кредитирању од 25.12.2001. године и Уговор бр. 4. од 06.03.2004. године, као једногодишњи уговор којим су регулисали права и обавезе у производњи уговорене површине и количине дувана у листу за 2004. годину. Такође су дана 02.05.2004. године закључили Уговор о регулисању међусобних обавеза и потраживања за неизмирене обавезе туженог као произвођача дувана по свим до тада закључним уговорима о производњи и испоруци дувана закључно са 31.12.2003. године укључујући и репрограмиране обавезе по наведеним уговорима које доспевају у току 2004. године којим је у чл. 2. констатовано да неизмирене обавезе туженог као произвођача на дан закључења уговора износе 121.317,10 динара, које је произвођач дужан да исплати у новцу најкасније до 01.01.2007. године (чл. 5. уговора). У току 2004. године тужени није произвео уговорену количину дувана па је у судском поступку по правноснажној пресуди остварио новчани износ на име накнаде штете за изгубљене приносе. Из обавештења од 26.04.2005. године утврђено је да је тужилац обавестио туженика да због поднете тужбе за накнаду штете тужилац прекида даљу сарадњу са туженим са којих разлога није закључен једногодишњи уговор за производњу дувана у производној 2005. години. Такође је утврђено да од 2006. године па надаље странке нису закључивале једногодишње уговоре сходно уговору о дугорочном кредитирању из 2000. године којим је било предвиђено да ће за период важења уговора (10 година) сваке године регулисати своје међусобне односе у погледу површине и количине дувана које је тужени био дужан да произведе и да тужиоцу преда ради отплате механизације (сушилицу за дуван, „МЧА-48“ и опрему за наводњавање), коју је примио по наведеном уговору. Из налаза и мишљења вештака финансијске струке је утврђено да тужени за период од 10 година тужиоцу на име испоручене количине дувана друге класе типа „Вирцинија“ дугује 3.750,80 кг, односно 8.250,74 евра, што по средњем курсу на дан 26.01.2017. године укупно износи 1.022.555,62 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца основан па је ставом првим утврдио да су раскинути уговори закључени између парничних странака и у ставу другом обавезао туженог да тужиоцу на име накнаде за преузету механизацију исплати износ од 1.022.555,62 динара, са законском затезном каматом почев од 26.01.2017. године па до исплате, као и да је по уговору о регулисању међусобних обавеза и потраживања од 02.05.2004. године у обавези да тужиоцу исплати износ од 121.317,10 динара, са законском затезном каматом почев од 01.01.2007. године па до коначне исплате, налазећи да је тужени преузео обавезу да тужиоцу за уговорени период од 10 година производњом и испоруком уговорене количине дувана отплати преузету механизацију. Како тужени тужиоцу није исплатио износ од 121.317,10 динара по Уговору о регулисању међусобних обавеза и потраживања која су доспела до 31.12.2003. године укључујући и репрограмиране обавезе по наведеним уговорима које доспевају у току 2004. године, то је првостепени суд закључио да је тужени у обавези да и овај износ, који је репрограмиран до

01.01.2007. године плати тужиоцу са досуђеном законском затезном каматом.

Апелациони суд налази да се основано жалбом туженог истиче да првостепена пресуда не садржи јасне разлоге за овако заузет правни став, те да због погрешне примене материјалног права чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Наиме, одредбом чл. 188. ЗПП („Сл. гл. РС“ бр.125/04 и 111/09) прописано је да тужилац тужбом може тражити да суд утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа и да се ова тужба може подићи када је то посебним прописима предвиђено, односно када тужилац има правни интерес за подношење такве тужбе.

У конкретном случају, тужилац је тужбеним захтевом тражио да се утврди да су раскинути: Уговор од 21.12.2001. године, који је закључен на период од 3 године, и Уговор бр. 4, као једногодишњи уговор који је закључен 06.04.2004. године, ради регулисања уговорених обавеза за производњу дувана у 2004. години, па како је тужба у овој правној ствари поднета 25.07.2005. године изостала је оцена првостепеног суда да ли тужилац има правног интереса да тражи раскид уговора који су истекли пре подношења тужбе. Ово тим пре што је тужени у посебном парничном поступку остварио право на накнаду штете због изгубљених приноса за 2004. годину а због неиспуњења уговорених обавеза од стране тужиоца. Такође је изостала оцена правног интереса тужиоца да се утврди да је раскинут и Уговор о регулисању међусобних обавеза и потраживања од 02.05.2004. године по ком уговору сам тужилац захтева исплату износа од 121.317,10 динара на име доспелих а неизмерених обавеза туженог до 31.12.2003. године са репрограмираним обавезама које доспевају у току 2004. године а који износ је тужени био дужан да исплати до 01.01.2007. године.

Апелациони суд такође налази да се основано жалбом указује да првостепени суд није дао јасне разлоге и у делу одлуке којом је утврђено да је међу странкама раскинут и Уговор о дугорочном кредитирању производње дувана који је закључен у току 2000. године са важењем у периоду за наредних 10 година по коме је тужени, као произвођач, био у обавези да произведе одговарајућу количину дувана и тужиоцу преда уговорену количину на име отплате рата по основу примљене механизације, коју обавезу је требао да испуни закључно са 2010. годином. Пре свега, због погрешне примене материјалног права, чињенично стање није потпуно и правилно утврђено па су изостали јасни разлози да ли је и чијом кривицом дошло до раскида овог уговора што је од утицаја за правилну одлуку о делу тужбеног захтева тужиоца за исплату накнаде на име преузете механизације почев од дана раскида уговора по обавештењу тужиоца (26.04.2005. године) до истека рока на који је уговор закључен (2010. година).

Наиме, одредбом чл. 126. ЗОО прописано је да када испуњење обавезе у одређеном року није битан састојак уговора, дужник задржава право да и после истека рока испуни своју обавезу а поверилац да захтева њено испуњење. Али ако поверилац жели раскинути уговор мора оставити дужнику примерен накнадни рок за испуњење. Ако дужник не испуни обавезу у накнадном року, наступају исте последице као и у случају када је рок битни састојак уговора. Одредбом чл. 132. ст. 1 истог закона прописано је да су раскидом уговора обе стране ослобођене својих обавеза, изузев обавезе на накнаду евенталне штете а ако је једна страна извршила уговор потпуно или делимично, има право да јој се врати оно што је дала (ст. 2). Код двостраних уговора где постоје обавезе обе уговорне стране, када је испуњење обавезе једне стране постало немогуће због догађаја због којих одговара друга страна, њена обавеза се гаси, а она

задржава своје потраживање према другој страни, с тим што се смањује за онолико колико је могла имати користи од ослобађања од сопствене обавезе како је то регулисано чл. 138. ст. 1. ЗОО.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је обавештењем од 26.04.2005. године туженог обавестио да је пословна сарадња између њих завршена јер је тужени као произвођач пред судом покренуо поступак за накнаду штете на име изгубљених приноса у 2004. години, те да тужилац убудуће неће наставити сарадњу са туженим.

Имајући у виду напред цитиране одредбе ЗОО првостепени суд је пропустио да на јасан и поуздан начин утврди када је дошло до прекида пословне сарадње између парничних странака, односно када су парничне странке престале да испуњавају обавезе по уговорима о дугорочном кредитирању и на страни ког уговарача постоји кривица за неисвршавање уговора у периоду за који су закључени. Ово са разлога што, након обавештења тужиоца од 26.04.2005. године, тужени није производио дуван и обе уговорне стране су престале да извршавају своје уговорне обавезе па и оне које су настале до 2005. године. Од утврђења чињенице чијом је кривицом дошло до неиспуњења обавеза зависи одлука о тужбеном захтеву тужиоца у односу на висину накнаде коју потражује за неиспуњење натуралне обавезе туженика у предаји одређене количине дувана на годишњем нивоу на име отплате преузете механизације. Ово тим пре што је испуњење обавезе туженог, као произвођача дувана, условљено претходним испуњењем обавезе тужиоца, који је био дужан да произвођачима, поред предате механизације, сваке године испоручује репроматеријал, заштитна средства и пружа стручну помоћ у току производње дувана.

Како ове битне чињенице, од значаја за одлуку у овој парници, првостпени суд није утврдио, те како су изостали јасни разлози у делу одлуке суда за утврђење да су уговори који су закључени између парничних странака раскинути, то је првостепена пресуда због битне повреде из чл. 361. ст. 2. тач. 12. ЗПП и због непотпуно утврђеног чињеничног стања морала бити укинута.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења па ће дати јасне разлоге и оцену правног интереса тужиоца за утврђење да су раскинути уговори који су предмет тужбеног захтева а посебно за уговоре који су истекли пре подношења тужбе у овом спору, као и Уговора о регулисању међусобних обавеза и потраживања од 02.05.2004. године, по ком тужилац захтева исплату износа од 121.317,10 динара. Такође ће, зависно од доказних предлога парничних странака, употпунити чињенично стање и утврдити када је престала пословна сарадња између парничних странака, да ли и на страни које уговорне стране постоји кривица за неиспуњење уговорне обавезе из Уговора о дугорочном кредитирању производње дувана који је међу странкама закључен на рок од 10 година, да ли и за који период тужилац има право на исплату рата за испоручену механизацију и репроматеријал, а што зависи од чињенице чијом кривицом је дошло до прекида сарадње по Уговорима о дугорочном кредитирању, при чему ће првостепени суд имати у виду и чињеницу да је Уговором о регулисању међусобних обавеза и потраживања од 02.04.2005. године споразумно утврђена висина обавезе туженог у производњи и испоруци сировог дувана до 31.12.2003. године, са репрограмираним обавезама које доспевају у току 2004. године, као и чињеницу да је тужени у судском поступку по правноснажној пресуди остварио право на накнаду штете за изгубљене приносе у 2004. години, с тим што ће утврдити и чињеницу да ли је тужени остварио накнаду штете и за 2005. годину.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Са изложеног, а на основу чл.376. ст.1. и 377. ст.2. ЗПП, Апелациони суд је одлучио као у изреци овог решења.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 17.01.2018. године, 26Гж.3374/17

**Председник већа-судија,
Марина Милановић, с.р.**

**Тачност преписа потврђује
Управитељ судске писарнице**